

הסבר לגבי "זרם" ברב טקסט

הקדמה

בעמוד ברב טקסט על פי רוב רוצים שהיה איזון אנכי בין טקסטים המופיעים אחד מתחת השני, באופן ששינוי גודל המסגרת של הטקסט העליון, יגרום אוטומטית לתזוזת הטקסט שמתחתיו בהתאם.

איזון קבוצות בתוך רשימה – איזון אנכי בין קבוצות שונות בתוך רשימה, באופן שכל שינוי בקבוצה העליונה גורם לתזוזת הקבוצה שמתחתיה בהתאם.

איזון טקסטים בתוך קבוצה – על מנת שטקסטים שונים באותה קבוצה יופיעו האחד מתחת לשני, צריך להגדיר להם רמה שונה - לטקסט העליון רמה 1, ולטקסט התחתון רמה 2. אולם זה עדיין לא מספיק לענין האיזון האנכי ביניהם, ולכן יש צורך בהגדרת זרם, כפי שיבואר בהמשך.

למעשה, שימוש ברמות שונות לטקסטים באותה קבוצה, הינו כמעט חסר טעם ללא הגדרת זרם, כי למרות שיופיעו בתחילה האחד מתחת לשני, עדיין לא יהיה ביניהם איזון אוטומטי, כאמור.

מהו זרם?

זרם היא הגדרה למסלול של טקסטים הנמצאים באותה קבוצה, ולאיזון ביניהם.

כברירת מחדל, כאשר לא רושמים זרם כלל וגם לא מגדירים רמה, כל הטקסטים שבקבוצה יופיעו באותו הגובה בדף. הגדרת מס' זרם מסויים לטקסטים בקבוצה, תיצור איזון אנכי בין הטקסטים האלו - כלומר טקסט ברמה 2 יופיע מתחת רמה 1, כפי שיבואר בהמשך.

למה מיועד זרם?

זרם מיועד בעיקר ליישור אנכי של טקסטים בעלי רמות שונות באותה הקבוצה.

שימוש פשוט בזרם

במדבר א

בְּכֹר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
לְגִלְגָּלָתָם כָּל זָכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֶצֶא צָבָא:
(כא) פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה רְאוּבֵן שֵׁשָׁה וָאַרְבָּעִים אָלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת:
(כב) לְבָנֵי שִׁמְעוֹן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם פְּקֻדֵּיוֹ

רש"י

(מש) אך את מטה לוי לא תפקד. כדלוי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו. דבר אחר, לפי הקדוש ברוך הוא שעתידה לעמוד

רמב"ן

(לב) לבני יוסף לבני אפרים. הקדים אפרים למנשה וייחס יוסף עליו וכן למטה בדגלים 39 כי היה בעל דגל והוא הבכור

רמב"ן

גזרה על כל הנמנין מנן עשרים שנה ומעלה שימותו במדבר, אמר אל יהיו אלו בכלל, לפי שהם שלי, שלא טעו בעגל:

רמב"ן

ואחיו משנהו כברכת יעקב 40 ועוד כי היו בני אפרים רבים מבני מנשה אבל במנין השני בערבות מואב הקדים מנשה

רמה 1
זרם 1

רמה 2
זרם 1

רמה 3
זרם 1

בתוך קבוצה אחת יש שלשה טקסטים שאמורים להופיע האחד מתחת השני. על מנת שיופיעו האחד מתחת השני צריך להגדיר להם רמה שונה: לטקסט הראשון רמה 1, לטקסט השני רמה 2, לטקסט השלישי רמה 3.

כעת, בעת ההדבקה על הדף יופיעו הטקסטים האחד מתחת השני, אולם עדין לא יהיה ביניהם איזון אנכי – שינוי גודל המסגרת של הטקסט הראשון, לא ישפיע על מיקומם של שני הטקסטים שמתחתיו. לשם כך יש להגדיר זרם, שיגרום להגדרת הרמות לפעול אוטומטית (וגם להתאזן אנכית, כמו שיתבאר).

הגדרת הזרם תהיה על ידי קביעת מספר זרם זהה לכל הטקסטים, למשל נקבע לכולם מס' זרם 1.

מקרה מורכב

למשל, בספר 'מנחת חינוך' של מכון ירושלים יש את הטקסט של 'ספר החינוך' עצמו, הערות על הטקסט הזה, והפירוש 'מנחת חינוך' נמצא משני הצדדים במתכונת גמרא.

כעת, את 'ספר החינוך' ואת 'מנחת חינוך' אנו חייבים למקם בקבוצה 1 וברמה 1, כדי שהשורות העליונות של המנ"ח יוכלו להופיע מעל 'החינוך'.

אבל עם ההערות יש לנו בעיה: אם נמקם אותן בקבוצה 1 וברמה 1, בכל פעם שנשנה את גודל מסגרת 'החינוך' נצטרך להזיז ידנית את מסגרת ההערות כדי שהיא תהיה מתחתיה. אם נמקם אותן ברמה 2, הן יופיעו מתחת למנ"ח בתחתית העמוד, ואנו רוצים שהן יופיעו מתחת ל'חינוך' מיד.

למקרה כזה מיועד הזרם. נמקם את ההערות בקבוצה 1 וברמה 2, וניתן גם ל'חינוך' וגם להערות מס' זרם 1. כעת ההערות יודבקו בדיוק מתחת ל'חינוך', וגם יזוזו בהתאם בכל פעם שנשנה את גודל המסגרת שלו.

מקרה מורכב נוסף

דוגמה יותר מורכבת היא בעימוד 'מקראות גדולות', שבו החומש מופיע רק בעמוד הימני, ובעמוד השמאלי מופיעים מפרשים שונים. ספר כזה מעמדים בתג בדף אחד ברוחב שני עמודים, ובסיום העימוד חותכים את הדפים המוכנים באמצע (על ידי סקריפט או בדרכים אחרות, עיין כאן).

נגדיר את כל המפרשים בקבוצה אחת, ולכל טקסט נגדיר את הרמה, על מנת לקבוע מי נמצא למעלה ומי למטה. לכל הטקסטים שאמורים להופיע בעמוד הימני ניתן זרם 1, ולכל הטקסטים שאמורים להופיע בעמוד השמאלי ניתן זרם 2. כעת יוכלו כל הטקסטים שבעמוד השמאלי להתיישר אחד כלפי השני, מבלי להתחשב בטקסטים שבעמוד הימני. וההסבר לזה הוא, שהמסלול של כל זרם מתחיל מחדש בראש הקבוצה, בנפרד מהזרם האחר. לכן כל הטקסטים בעלי זרם 2, יופיעו בראש העמוד השמאלי.

כמו כן, במקרה שמפרש מסויים, לדוגמה רמב"ן, עובר מהעמוד הימני לשמאלי (על ידי הגדרת טור נפרד לכל עמוד), בלי הזרם הוא לא יוכל להופיע בראש העמוד השמאלי, מפני שהמקרא והתרגום ורש"י שבעמוד הימני נמצאים רמה מעליו, והוא יכול להופיע רק מתחת הגובה שלהם. על כן ניתן לטור שבעמוד הימני זרם 1 ולטור שבעמוד השמאלי זרם 2.

הגדרות מתקדמות - איזון אנכי של זרמים

בתור ברירת מחדל האיזון של זרם הוא תמיד כלפי מעלה, אולם ניתן לשנות שיהיה איזון מלא. ובעדכון האחרון של רב-טקסט נוספה תכונה חדשה בהגדרות קבוצה – איזון אנכי של זרמים. (עיצוב דף/עריכת מסגרות/קבוצה).

בעדכון החדש נוכל להגדיר לגבי איזון אנכי "מלא" של זרמים, שימלא את העמוד כפי ההגדרות שנקבע.

אם מסמנים "כלפי מעלה" – אין משמעות להגדרות האחרות. נשארנו עם ברירת המחדל, ולא יתווסף שום רווח בין הטקסטים אלא כולם יתאזנו כלפי מעלה.

אם מסמנים "מלא" – אז יש משמעות להגדרות שבהמשך.

עיקר התועלת שבהגדרות אלה הוא לדוגמא של עיצוב "מקראות גדולות" בדף כפול, שאז רוצים שיהיה איזון בין הטקסטים שבצד הימני של הדף לבין הטקסטים שבצד השמאלי של הדף.

"תוספת גובה מירבית כדי למלא את גובה העמוד" – אם משאירים ריק, רב־טקסט יוסיף רווח בין הטקסטים ללא הגבלה, עד שהעמוד יתמלא (ואז אין משמעות לתיבת הסימון הבאה).

אם רושמים כאן מספר מסויים¹, רב־טקסט יוסיף את כמות הנקודות הזאת בין הטקסטים, כלומר יפזר אותה בשווה בין הטקסטים שבעמוד. התוספת הזאת שקבענו לא מתייחסת לרווח בין טקסט לטקסט באופן ספציפי אלא היא תוספת כללית שרוצים להוסיף.

והרעיון בזה הוא שאם היינו עושים איזון כלפי מעלה, והדף לא מתמלא, אז נשאר חלל ריק בתחתית הדף. באיזון מלא, החלל הזה צריך להתווסף לבין הטקסטים, ועל כן "התוספת" היא בעצם הגדרה של עד איזה חלל למלא בין בטקסטים.

¹ המספר הזה הוא בנקודות, ואם רוצים לפי ס"מ אז יש לרשום סיומת cm, לדוגמא : 0.5cm.

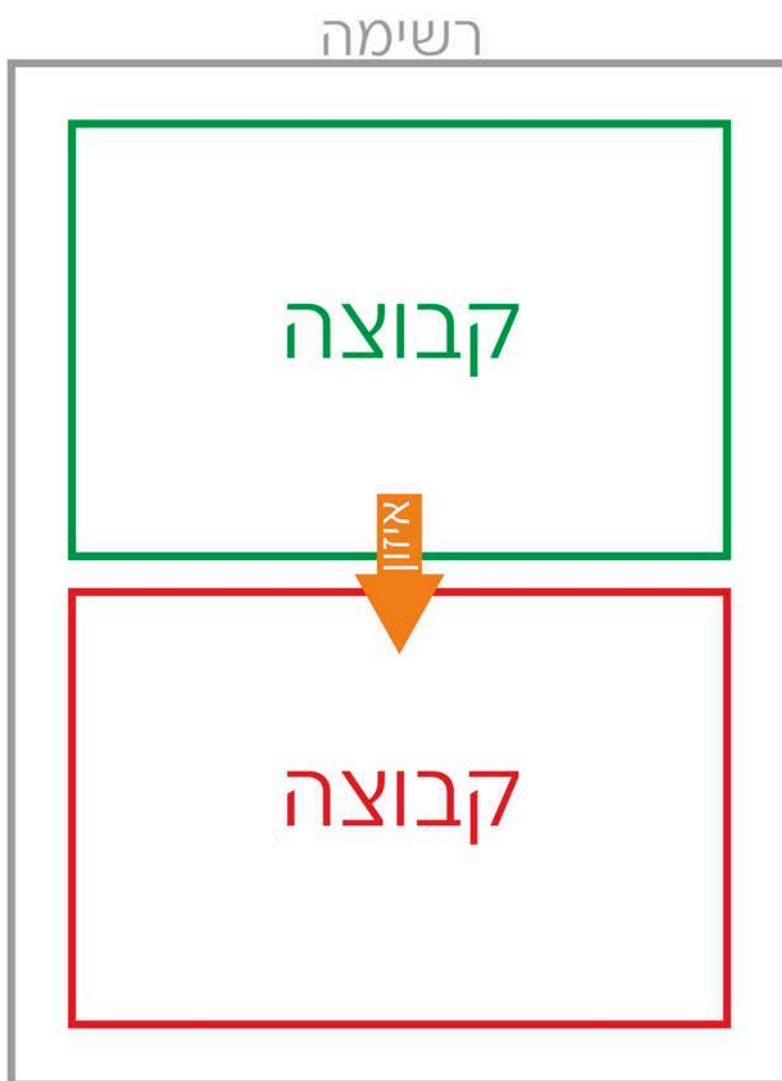
לדוגמא: אם יש עמוד שבו הטקסטים אינם ממלאים את הדף עד למטה, אלא חסר 50 נקודות למלא את הדף, אז בלי שום קשר לכמות הטקסטים שבדף, הרב טקסט יוסיף רווח בין הטקסטים כפי מה שהגדרנו ב"תוספת גובה מירבית כדי למלאות את גובה העמוד". אם השארנו ריק אז אין הגבלה, אם רשמנו 40 אז לא יהיה אפשר למלא את העמוד.

אולם במצב שרב־טקסט לא יכול למלא את כל העמוד בתוספת הנקודות, כגון בסוף פרק שמתמלא רק חצי מהעמוד, לא יתבצע כלל איזון אנכי - אלא אם נסמן "השתמש בתוספת גובה אפילו אם הקבוצה לא תמלא את גובה העמוד", ואז רב־טקסט יוסיף בין הטקסטים עד 100 נקודות, ויעצור בלי למלא את העמוד.

"השתמש בתוספת גובה אפילו אם הקבוצה לא תמלא את גובה העמוד" – (ראה פסקה הקודמת) הגדרה זו משמשת למצב שבו הגדרנו איזון אנכי של זרמים **מלא**, ובתוספת גובה מירבית הגבלנו למספר מסויים, שבזה אפשר שיהיה מצב שבו לא ניתן למלא את העמוד עד הסוף, כגון בסוף פרק וכדומה, ובהגדרה זו אנו קובעים האם בכל זאת להוסיף את התוספת או שרק' במציאות שמתמלא כל העמוד להוסיף את התוספת.

עורכים: חיטובים, רב טקסט, Shabes

איזון בתוך רשימה

יש איזון בין קבוצות נפרדות באותה רשימה

איזון בתוך קבוצה

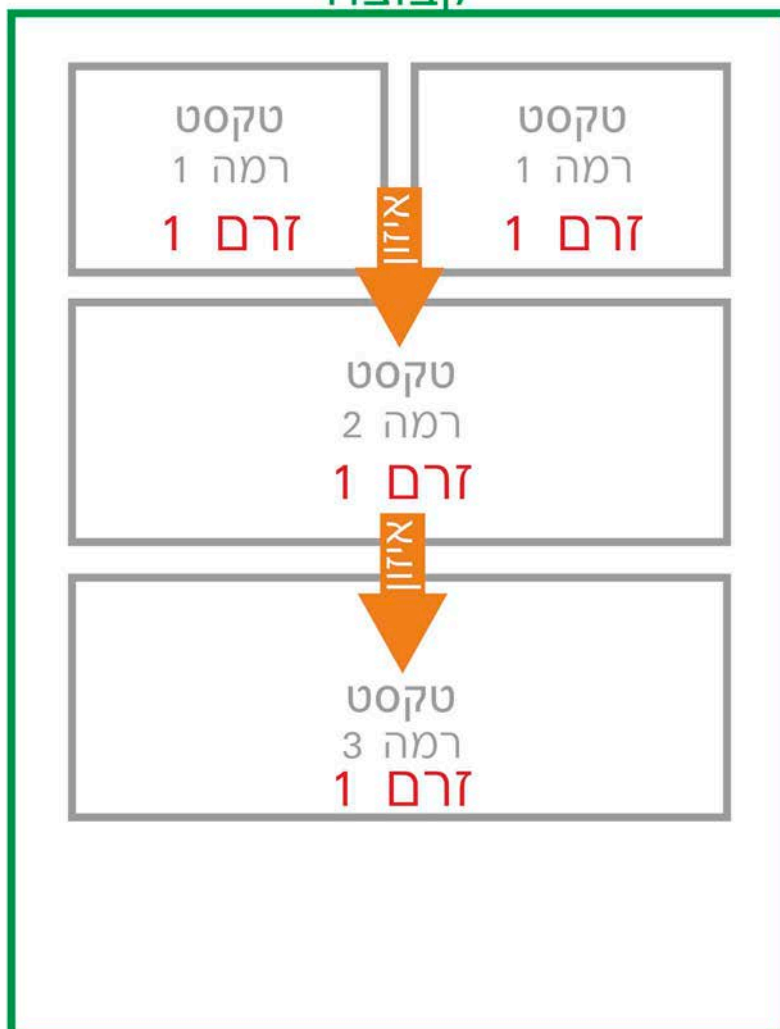
קבוצה

טקסטים בעלי רמה שונה, אמנם יופיעו בתחילה האחד מתחת לשני.
אולם אין ביניהם איזון אנכי – דהיינו שמשיכת מסגרת של טקסט
לא תגרום לטקסט שמתחתיו לזוז ולהתאזן.

איזון בתוך קבוצה

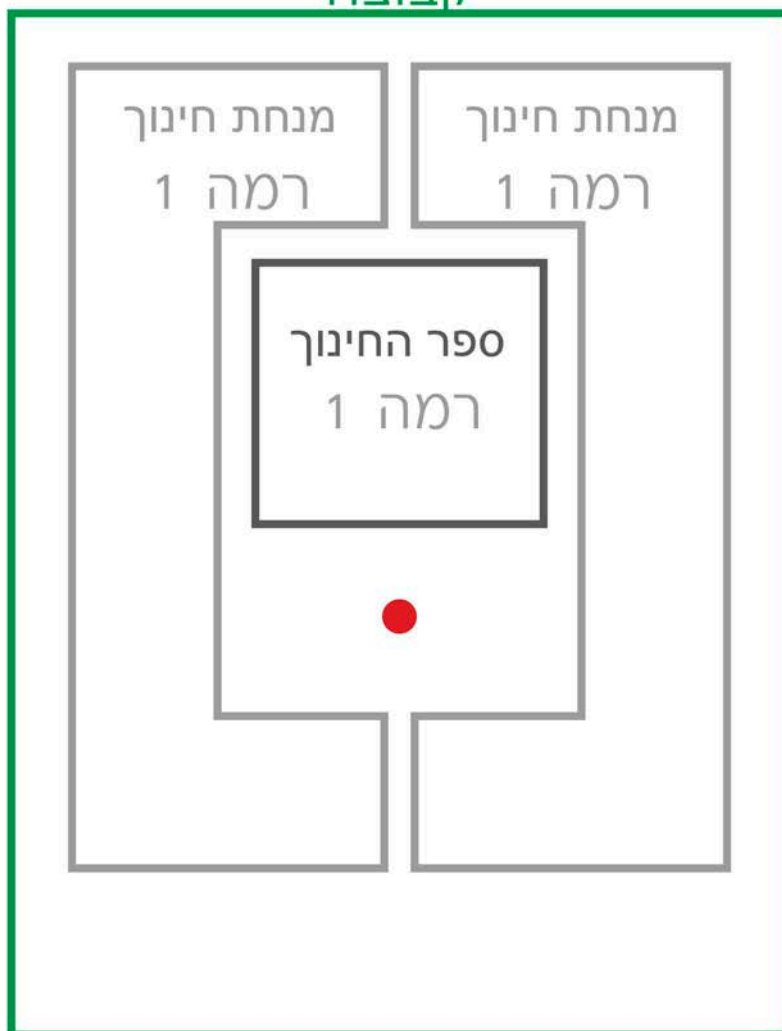
קבוצה

על ידי הוספת זרם זהה לכל הטקסטים, מתקבל איזון
אנכי בין הטקסטים – באופן שהזזת מסגרת של טקסט
אחד תגרום לטקסט שמתחתיו לזוז ולהתאזן

דוגמא לשימוש בזרם

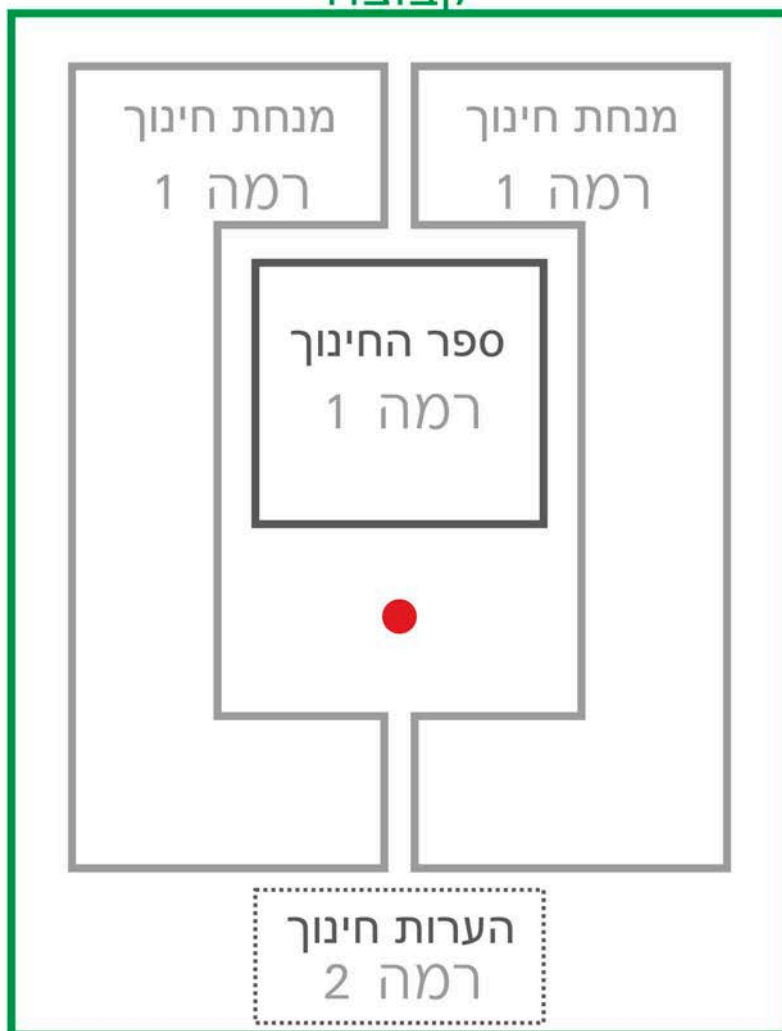
קבוצה

ההערות של ספר החינוך צריכות לבוא מתחת
לספר החינוך, במיקום של הנקודה האדומה

דוגמא לשימוש בזרם

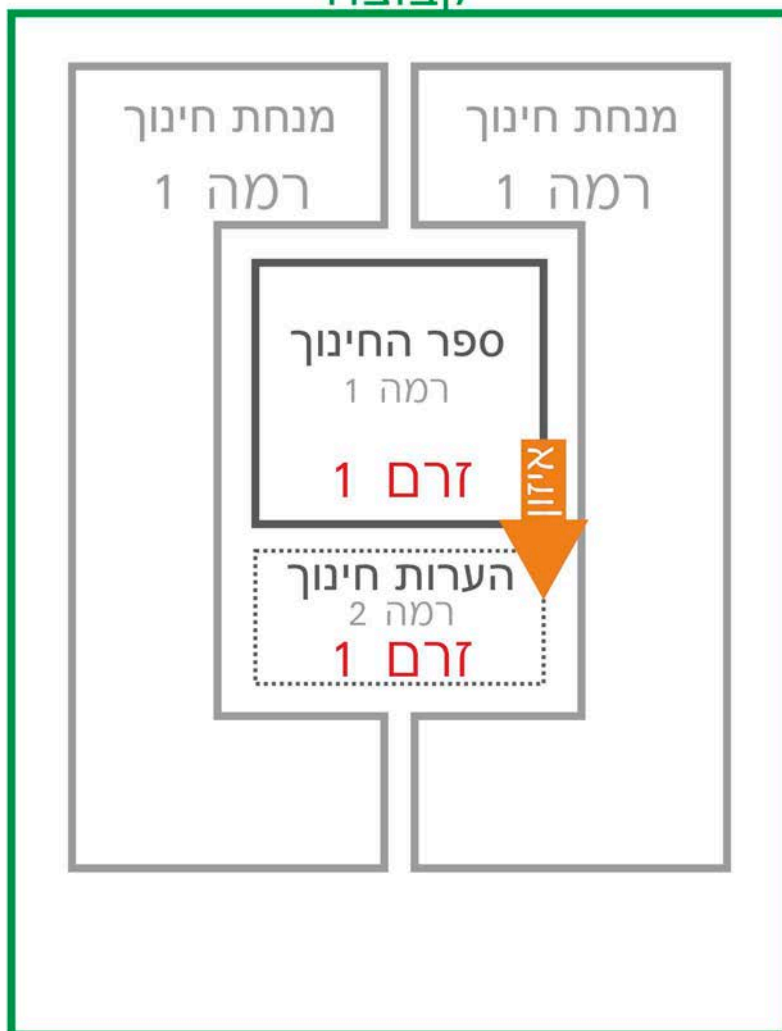
קבוצה

ההערות של ספר החינוך מקבלות רמה 2 וממילא תופיע מתחת לרמה 1 – בלי שום איזון.

דוגמא לשימוש בזרם

קבוצה

ספר החינוך מקבל זרם 1, וגם ההערות של ספר החינוך מקבלות זרם 1, ועל ידי זה – הרמה 2 של ההערות משתייכת לרמה 1 של ספר החינוך בלבד, ונוצר ביניהם איזון.

מקראות גדולות

קבוצה

[illegible]

כל הטקסטים מוגדרים באותה קבוצה המקרא והתרגום מוגדרים באותה רמה,

וכל שאר הטקסטים ברמות שונות.

אולם, על מנת שאוה"ח אבן עזרא והספורנו יופיעו בעמוד שמאלי, יש צורך להגדיר זרם שונה.

מקראות גדולות

קבוצה

[illegible]

טקסטים שאמורים להיות בצד הימני מוגדרים עם זרם 1
טקסטים שאמורים להיות בעמוד השמאלי מוגדרים עם זרם 2

דוגמא לשימוש בזרם

מקראות גדולות

קבוצה

רמב"ן	במדבר א	רמב"ן	במדבר א	הרמב"ם	במדבר א
כי כן דרך המלכים במנותם את העם ולא הביעו טעם המצוה הזאת למה צוה בה הקב"ה כי היה צורך שיתחשבו לשבטיהם בעבור הגדלים אבל ידועת המספר לא ידעתי למה צוה שידעו אותם אולי להודיעם חסדו עליהם כי בשבעים נפש ירדו אבותיהם מצרימה ועתה הם כחול הים כך וכך בני עשרים ואחרי כל דבר ומגפה ימנם להודיע כי הוא משגיא לבנים ימחץ וידיו תרפינה והוא שאמרו רבותינו מרוב חבתם מונה אותם כל שעה ועוד כי הבא לפני אב הנביאים ואחיו קדשו ה' והוא נודע אליהם בשמן יהיה לו ברבר הזה זכות חיים כי בא כבוד העם ובכתב בני ישראל חסות הרבים במספרם וכן לטוב זכות במספר שימנו לפני משה ואהרן כי ישימו עליהם עינם לטובה יבקשו עליהם רחמים ה' אלהי אבותיהם יוסף עליהם כבם אלף עמימים ולא ימעיזו במספרם	לכנ"י יוסף לבני אפרים הקדים אפרים במנשה ויחם יוסף עליו וכן למטה ברגלים³⁹ כי היה בעל דגל והוא הכבוד ואחיו משנהו כברכת יעקב⁴⁰ ועוד כי היה בני אפרים רבים מבני מנשה אבל במנין השני בשרבות מהם הקדים מנשה כי היה בעת ההיא בני מנשה הרבים ולקחו נחלתם תחלה וכן בנשיא הארץ הקרימו ויחם יוסף עליו⁴¹ אבל במרגלים הקדים אפרים אבל יחם יוסף על מנשה למטה יוסף למטה מנשה⁴² והנראה אלי על דרך אגדה כי בעבור הדבה שהביא יוסף על אחיו⁴³ יחם עליו מוציא הדבה או שחלק כבוד לשניהם והיה די לאפרים בכבוד נשיאו (וזה) ויתיו כל פקודי בני ישראל לבית אבותם וי' כל יצא שבט בישראל. הוצרך הכותב להגיד מספר הכלל לאחר שהגיד הפרטים כי נצטוו משה ואהרן שידעו מספר מפקד העם וידעו במספר כל שבט	בני ראובן ויחם יוסף עליו וכן למטה ברגלים³⁹ כי היה בעל דגל והוא הכבוד ואחיו משנהו כברכת יעקב⁴⁰ ועוד כי היה בני אפרים רבים מבני מנשה אבל במנין השני בשרבות מהם הקדים מנשה כי היה בעת ההיא בני מנשה הרבים ולקחו נחלתם תחלה וכן בנשיא הארץ הקרימו ויחם יוסף עליו⁴¹ אבל במרגלים הקדים אפרים אבל יחם יוסף על מנשה למטה יוסף למטה מנשה⁴² והנראה אלי על דרך אגדה כי בעבור הדבה שהביא יוסף על אחיו⁴³ יחם עליו מוציא הדבה או שחלק כבוד לשניהם והיה די לאפרים בכבוד נשיאו (וזה) ויתיו כל פקודי בני ישראל לבית אבותם וי' כל יצא שבט בישראל. הוצרך הכותב להגיד מספר הכלל לאחר שהגיד הפרטים כי נצטוו משה ואהרן שידעו מספר מפקד העם וידעו במספר כל שבט	בני ראובן ויחם יוסף עליו וכן למטה ברגלים³⁹ כי היה בעל דגל והוא הכבוד ואחיו משנהו כברכת יעקב⁴⁰ ועוד כי היה בני אפרים רבים מבני מנשה אבל במנין השני בשרבות מהם הקדים מנשה כי היה בעת ההיא בני מנשה הרבים ולקחו נחלתם תחלה וכן בנשיא הארץ הקרימו ויחם יוסף עליו⁴¹ אבל במרגלים הקדים אפרים אבל יחם יוסף על מנשה למטה יוסף למטה מנשה⁴² והנראה אלי על דרך אגדה כי בעבור הדבה שהביא יוסף על אחיו⁴³ יחם עליו מוציא הדבה או שחלק כבוד לשניהם והיה די לאפרים בכבוד נשיאו (וזה) ויתיו כל פקודי בני ישראל לבית אבותם וי' כל יצא שבט בישראל. הוצרך הכותב להגיד מספר הכלל לאחר שהגיד הפרטים כי נצטוו משה ואהרן שידעו מספר מפקד העם וידעו במספר כל שבט	בני ראובן ויחם יוסף עליו וכן למטה ברגלים³⁹ כי היה בעל דגל והוא הכבוד ואחיו משנהו כברכת יעקב⁴⁰ ועוד כי היה בני אפרים רבים מבני מנשה אבל במנין השני בשרבות מהם הקדים מנשה כי היה בעת ההיא בני מנשה הרבים ולקחו נחלתם תחלה וכן בנשיא הארץ הקרימו ויחם יוסף עליו⁴¹ אבל במרגלים הקדים אפרים אבל יחם יוסף על מנשה למטה יוסף למטה מנשה⁴² והנראה אלי על דרך אגדה כי בעבור הדבה שהביא יוסף על אחיו⁴³ יחם עליו מוציא הדבה או שחלק כבוד לשניהם והיה די לאפרים בכבוד נשיאו (וזה) ויתיו כל פקודי בני ישראל לבית אבותם וי' כל יצא שבט בישראל. הוצרך הכותב להגיד מספר הכלל לאחר שהגיד הפרטים כי נצטוו משה ואהרן שידעו מספר מפקד העם וידעו במספר כל שבט	בני ראובן ויחם יוסף עליו וכן למטה ברגלים³⁹ כי היה בעל דגל והוא הכבוד ואחיו משנהו כברכת יעקב⁴⁰ ועוד כי היה בני אפרים רבים מבני מנשה אבל במנין השני בשרבות מהם הקדים מנשה כי היה בעת ההיא בני מנשה הרבים ולקחו נחלתם תחלה וכן בנשיא הארץ הקרימו ויחם יוסף עליו⁴¹ אבל במרגלים הקדים אפרים אבל יחם יוסף על מנשה למטה יוסף למטה מנשה⁴² והנראה אלי על דרך אגדה כי בעבור הדבה שהביא יוסף על אחיו⁴³ יחם עליו מוציא הדבה או שחלק כבוד לשניהם והיה די לאפרים בכבוד נשיאו (וזה) ויתיו כל פקודי בני ישראל לבית אבותם וי' כל יצא שבט בישראל. הוצרך הכותב להגיד מספר הכלל לאחר שהגיד הפרטים כי נצטוו משה ואהרן שידעו מספר מפקד העם וידעו במספר כל שבט

פורמט 2
לרמב"ן עם
זרם 2

כאשר טקסט מסויים אמור להופיע במקום בצד הימני בצד השמאלי,
מגדירים לאותו טקסט פורמט חדש ובו זרם 2